

Hvordan opprettholde interessen for PALS-arbeidet på skolen?

Betraktninger og erfaringer fra Ytre Enebakk skole

PALS-team

- ▶ Ledelsen aktive deltakere
- ▶ Involvere SFO
- ▶ Stabilitet og kontinuitet
- ▶ MÅ brenne litt for saken!
- ▶ Jevnlige møter, med agenda og referat

HALVÅRSPLAN FOR PALSARBEIDET ved Ytre Enebakk skole høsten 2015

UKE	ELEVER	PERSONALET	PALSTEAMET
33		INFO: Klasseromsregler og bestemme belønninger.	
34	Regler i klasserommet. Bli enige om belønninger for klassen og på SFO. Rosignaler Regler for klasserom/baserom gangarealer og toaletter.	Hent informasjon på O: skoleåret 2015/2016, PALS, info på lekseplan	
35	Regler i skolegården. Fadderklassene samarbeider og bestemmer en utedag/time gymgarderobe, kontor, bibliotek.	Kurs for nytilsatte i skolen og SFO.	Arbeid med planer Palsteam-møte. Halvårsplan Sjekkliste A Oppfølging/fordeling
36	Nasjonal antimobbekampanje Tema Vennskap: hva er en god venn, hvordan får man venner??	Jobbe med temaet vennskap. Steg for steg på småtrinnet.	Pals personalmøte (Gjennomgå MF-PALS) Arbeid med planer
37	MF-PALS Fokus på: Stopp- Gå vekk - Si fra. Øve og definere MF-PALS.	Ukens satsing - skolegården MF-Pals Utfylling av hendelsesrapporter og ansvar for å sette i gang tiltak.	Arbeid med planer Pals konferanse.

Nøkkelfaktorer

- ▶ Sette av tid i fellestid (en halv time annenhver uke?)
- ▶ Mer tid når behov. Prioriteres!
- ▶ Gi rom for tilbakemeldinger og diskusjon
- ▶ Være i forkant (Snø, fellessamlinger, vårløsning)
- ▶ Kurs for nytilsatte
- ▶ På lekseplan hver uke

Oppfølging av trinn

- PALS-teamet fordeler trinn
- Trinnene vet hvem som er deres «kontakt»
- Månedlige møter
- Drøfting av enkeltelever og tiltak
- Systemrettede tiltak
- Saker bringes tilbake til PALS-teamet

Bruk av SWIS-data

- **School-Wide Information System**
- Hendelsesrapporter leveres til kontaktlærer
- Kontaktlærer noterer før det blir sendt til registrering
- Manglende registrering følges opp i forbindelse med trinnmøter
- Vurdere om dataene gir et riktig bilde (over- og underrapportering)
- Bruke som grunnlag for diskusjon i personalet
- Følge opp med tiltak!
- Eksempel: Konflikter i gangen – tiltak: tilstede når det ringer inn

HENDELSESRAPPORT

Navn ..... Klasse ..... Dato/tid .....

Kontaktlærer ..... Rapportert av .....

Klasserom Uteområde Gang/fellesområde På tur SFO Gym
 Kontor/personalrom Garderobe Spiserom Bibliotek Toalett
 Buss/bussholdeplass Parkeringsområde Annet .....

Mindre problematferd

☐ Uakseptabelt språkbruk	☐ Fysisk «egling»/plaging	☐ Krangling/trass
☐ Forstyrning	☐ Misbruk av materiell	☐ Forsentkomming
☐ Uakseptabel klesstil/ fremtoning	☐ Uakseptabel bruk av digitalt utstyr	☐ Glemming
		☐ Annet .....

Større problematferd

☐ Lyving/juksing/fusking	☐ Misbruk av tennutstyr	☐ Skulking
☐ Maktmisbruk/trusler	☐ Slåssing/fysisk utagering	☐ Ildspåsettelse
☐ Mobbing/trakassering	☐ Misbruk av digitalt utstyr	☐ Tyveri/forfalskn.
☐ Uakseptabel klesstil/ fremtoning	☐ Forsentkomming	☐ Bruk/besittelse av tobakk
☐ Forstyrning som umuliggjør aktivitet	☐ Krenkende, respektløs språkbruk	☐ Bruk/besittelse av våpen
☐ Ulovlig opphold utenfor skolens område	☐ Trass/ulydighet/ nekte å følge beskjed	☐ Bruk/besittelse av alkohol
☐ Materielle ødeleggelser/ vandalisme	☐ Bruk/besittelse av narkotiske stoff	☐ Annet .....

Menschen putzen - 14012025

HENDELSESRAPPORT

Ekstra informasjon .....

.....

.....

.....

.....

Mulig motiv/grunn

☐ Få oppmerksomhet fra medelev(er)	☐ Få oppmerksomhet fra voksne
☐ Få/oppnå noe/oppgave/aktivitet	☐ Unngå noe/oppgave/aktivitet
☐ Unngå voksne	☐ Unngå medelev(er)
☐ Vet ikke	☐ Annet .....

Andre involvert

Ingen Medelev(er) Ansatte Lærer Vikar Ukjent

Andre .....

Konsekvens

☐ Samtale/problemløsning	☐ Tap av privilegium	☐ «Time-Out»
☐ Sendt til ledelsen/rektor	☐ Erstatning	☐ Utvisning
☐ Kontaktet foresatte	☐ Individuell gjenlæring/instruksjon	
☐ Annet		

Evaluering av PALS i kollegiet

- ▶ En grundig evaluering - hel plandag
- ▶ Drøftet hovedprinsipper –f.eks:
  - ▶ **Verdigrunnet:**
  - ▶ Ansvar, omsorg og respekt er grunnleggende i PALS på Ytre Enebakk skole
    - ▶ Favner disse begrepene arbeidet vårt på skolen?
    - ▶ Er det andre begreper vi bør ha med?
    - ▶ Er dere enige i at disse grunnbegrepene skal være styrende for skolen vår?
  - ▶ Et av områdene handler om å definere **forventinger til adferd**
    - ▶ I hvilken grad er disse lært og blir fulgt opp i klassene?
    - ▶ Rommer de det vi ønsker, eller faller viktige sider ut?
    - ▶ Er regelmatrisene klare nok og tydelig nok innlært hos elevene?
    - ▶ Er det nødvendig for en skole å ha et felles sett med regler og forventninger? Finnes det bedre måter å lære dem bort på?
    - ▶ Finnes det andre måter hvor vi ville oppnådd det samme, eller som hadde fungert bedre for skolen vår?

Evaluering av PALS i kollegiet

- **Ros/ris**
- **Yes-kort**
- **Tydelige beskjeder**
- **Swis**
- **Palsteamet**
- **PALS-modellen**
  - Hva er vi fornøyd med innenfor Pals-modellen?
  - Hva kan bli bedre?
  - Skal vi fortsette med Pals?

Evaluering av PALS i kollegiet - konklusjon

- Fikk en grundig gjennomgang og repetisjon av verdigrunnlaget og tankegangen i PALS
- Drøftet bit for bit
- Fikk satt fokus på at PALS i bunn og grunn handler om systematisk innlæring av tre almene levereregler: omsorg, respekt, ansvar.
- Skeptikerne fikk mulighet til å komme opp med alternativer
- Personalet ga overveldende tilslutning til å fortsette med PALS. Vi har ikke noe bedre å sette i stedet.
- Vi fikk fram at det er enkelte detaljer i PALS som det fortsatt er ulik grad av tilslutning til: F.eks bruk av belønninger og Palskort. Alle slutter likevel lojalt opp.

Konklusjon (?)

- PALS virker!
- Krever langsiktig og systematisk jobbing
- Ikke gi opp!
- Husk å feire seire både med elever og personale
- Tenkning og holdninger er viktigst
- PALS gjelder også de voksne

Har du spørsmål?

Skriv gjerne en e-post til:

jo.wangen@enebakk.kommune.no

HALVÅRSPLAN FOR PALSARBEIDET ved Ytre Enebakk skole høsten 2015

UKE	ELEVER	PERSONALET	PALSTEAMET
33		INFO: Klasseromsregler og bestemme belønninger.	
34	Regler i klasserommet. Bli enige om belønninger for klassen og på SFO. Rosignaler Regler for klasserom/baserom gangarealer og toaletter.	Hent informasjon på O: skoleåret 2015/2016, PALS, info på lekseplan	
35	Regler i skolegården. Fadderklassene samarbeider og bestemmer en utedag/time gymgarderobe, kontor, bibliotek.	Kurs for nytilsatte i skolen og SFO.	Arbeid med planer Palsteam-møte. Halvårsplan Sjekkliste A Oppfølging/fordeling
36	Nasjonal antimobbekampanje Tema Vennskap: hva er en god venn, hvordan får man venner??	Jobbe med temaet vennskap. Steg for steg på småtrinnet.	Pals personalmøte (Gjennomgå MF-PALS) Arbeid med planer
37	MF-PALS Fokus på: Stopp- Gå vekk - Si fra. Øve og definere MF-PALS.	Ukens satsing - skolegården MF-Pals Utfylling av hendelsesrapporter og ansvar for å sette i gang tiltak.	Arbeid med planer Pals konferanse.
38	Rosignal i klassen. Vis ansvar, respekt og omsorg i klasserommet/baserommene og gangene. Øve regler og gjennomgå konsekvenser ved brudd på reglene. Fokus på: Følg beskjed fra lærer og assistent. Hold orden i klasserom og ganger	Gjennomgå rosignal (lekse) Gjennomgå flytdiagram og konsekvenser ved brudd på regler. Hvem har ansvar for hva? Fokus på problematferd og håndtering av problematferd.	Trinnoppfølging Samtale om oppstart-utfordringer i forhold til klasser/enkeltelever
39	Vis ansvar, respekt og omsorg i gymsalen og garderoberne.	.	Trinnoppfølging Palsteam-møte

UKE	ELEVER	PERSONALET	PALSTEAMET
	Fokus på bruk av innestemme, hør på lærers instruksjon og følg beskjed fra lærer. Snakk hyggelig til hverandre. La andres ting være i fred.		Starte arbeidet med revidering av PALS permen.
40	HØST-	FERIE	
41	Vis ansvar, respekt og omsorg i ballbingen Fokus på positive, oppmuntrende kommentarer. Nulltoleranse for banning og stygge ord.	SWIS-data fra september Bruk av hendelsesrapporter Øve/ definere rødt kort situasjoner. Gjennomgå sikkerhetsplanene våre. Mobbing Vold	
42	Vis ansvar, respekt og omsorg i ballbingen Fokus på positive, oppmuntrende kommentarer. Nulltoleranse for banning og stygge ord	Grønn- gul- rød- relasjonsundersøkelse. Definer fokuselever. Trivselsundersøkelse. Idebank for belønninger.	Trinnoppfølging. Samtale ut i fra SWIS. Følge opp/ sette i gang tiltak rundt enkeltelever og klasser/timer.
43	Fokus på skolens sikkerhetsplan og bruk av rødt kort. Øve med elevene.		Trinnoppfølging Samtaler utfra SWIS-data. Følge opp tiltak rundt enkeltelever og klasser/timer.
44	Vis ansvar, respekt og omsorg på kontoret og personalrommet Fokus på å banke på og vente på svar, spørre høflig, takke for hjelpen, komme maks to av gangen.	Repetere skjema for forespørsel om assistanse. Info på lekseplanen: Lærerne skriver hva de vil jobbe med i sin klasse neste uke utfra SWIS-data...	PALS teammøte Arbeid med PALS permen/oppslag.
45	Lek i skolegården. Hva synes vi i vår klasse at det er moro å holde på med? Klassene kommer med ideliste. Jakt på positiv lek.	SWIS-data fra oktober	
46	Hvordan er vi et godt publikum? Fokus på å være stille og høre etter, klappe på rett sted, holde hender og føtter for seg selv.		Trinnoppfølging. Samtaler utfra SWIS-data. Følge opp tiltak rundt enkeltelever og klasser/timer.
47	Vi øver på å vise respekt, ta		Trinnoppfølging.

UKE	ELEVER	PERSONALET	PALSTEAMET
	ansvar og gi omsorg i skolegården.		Samtaler utfra SWIS-data. Følge opp tiltak rundt enkeltelever og klasser/timer.
48	Språkbruk: Liten (null?) toleranse overfor banning og stygge ord, mobbing, slåssing. Hvordan unngå eller komme ut av konflikter: Se plansjen Løsningshjulet 13C:1 eller 13C:2 Stopp nå og planlegg Øve rollespill Repetere regler for snøballkasting	Hva trenger vi? Problematferd? Info på lekseplanen: Lærerne skriver ideene klassen har kommet fram med..	Palsteam møte Drøfte elever med mange hendelsesrapporter
49	MF-Pals. Vi har fokus på å inkludere alle i leken.	Samtale/ problemløsning som metode	
50	MF-Pals. Vi har fokus på å inkludere alle i leken		Trinnoppfølging. Samtaler utfra SWIS-data. Følge opp tiltak rundt enkeltelever og klasser/timer.
51	Vis ansvar, respekt og omsorg på juleverkstedet. Fokus på å gå rolig i gangene, snakke hyggelig til medelever og voksne, vente på tur, se at alle har noen å gå sammen med.	SWIS-data fra november Personalet fyller ut sjekklister A.	Trinnoppfølging. Samtaler utfra SWIS-data. Følge opp tiltak rundt enkeltelever og klasser/timer.
52	Positivt om PALS: Hvilke belønninger har klassen likt best? Hva er bra? Er det noe som ikke er greit.		e

1. Versjon

Evaluering av PALS-arbeidet på YES

1. Verdigrunnlaget
  - a. Ansvar, omsorg og respekt er grunnleggende i PALS på Ytre Enebakk skole
    - i. Favner disse begrepene arbeidet vårt på skolen?
    - ii. Er det andre begreper vi bør ha med?
    - iii. Er dere enige i at disse grunnbegrepene skal være styrende for skolen vår?
2. Et av prinsippene handler om å definere forventninger til adferd på ulike arenaer
  - a. I hvilken grad er disse lært og blir fulgt opp i klassene?
  - b. Rommer de det vi ønsker, eller faller viktige sider ut?
  - c. Er regelmatrisene klare nok og tydelig nok innlært hos elevene.
  - d. Er det nødvendig for en skole å ha et felles sett med regler og forventninger. Finnes det bedre måter å lære dem bort på?
  - e. Finnes det andre måter hvor vi ville oppnådd det samme, eller som hadde fungert bedre for skolen vår?
3. Et hovedprinsipp er å lete etter det gode og rose mer enn rise.
  - a. I hvilken grad fungerer det slik på skolen vår?
  - b. Føles det unaturlig å rose vanlig god oppførsel?
  - c. Er vi enige i prinsippet?
4. Vi bruker YES – kort for å forsterke positiv atferd.
  - a. I hvilken grad brukes kortene?
    - i. Hvor mange belønninger har du hatt i høst?
    - ii. Brukes de sammen med verbal ros?
    - iii. Sjekker vi at ungene vet hvorfor de har fått dem?
  - b. Er vi enige i prinsippet?
  - c. Er det andre måter å forsterke positiv atferd på?
5. Et annet prinsipp er å gi tydelige beskjeder, gi mulighet til å følge dem og gi mulighet til å korrigere atferden ved behov.
  - a. Er vi flinke til å fortelle ungene hva de skal gjøre og ikke hva de ikke skal gjøre?
  - b. Vet vi hvordan vi skal bruke flytskjemaet?
  - c. Vet vi hva vi skal gjøre hvis ungene ikke følger beskjedene?
    - i. Hvilke konsekvenser bruker vi?
    - ii. Har vi noe i ermet hvis det er skikkelig vanskelig?
6. SWIS – Poenget med registreringen er å få oversikt og ha mulighet for å analysere og iverksette målrettede tiltak
  - a. I hvilken grad fungerer det slik på ditt trinn/i din gruppe?
  - b. Opplevs det meningsfullt?
  - c. Kan dere tenke andre og bedre måter å oppnå det samme på?
7. Pals-teamet. – skal koordinere Pals-arbeidet

- a. Hva er bra?
  - b. Hva kan bli bedre?
  - c. Hvordan bør det organiseres for å holde best mulig kontakt med teamene?
-
- 8. Hva er vi fornøyd med innenfor Pals-modellen?
  - 9. Hva kan bli bedre?
  - 10. Skal vi fortsette med Pals?